

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי (עציר)

לפני הרכב השופטים

כב' השופטת דיאנה סלע [אב"ד]

כב' השופט אבי לוי

כב' השופט ערן קוטון

מדינת ישראל

המאשימה

נגד

מוחמד לבאבידי (עציר) ת.ז. 049834864

הנאשם

גזר – דין – נוסח לפרסום

רקע

אירוע טראגי ניצב בטבורה של הפרשה, המגיעה לסיומה במסגרת גזר-דין זה; אירוע שבמהלכו איבדה הגב' אימאן אחמד את חייה. אימאן הצטרפה לשורה ארוכה ובלתי-נגמרת של נשים, אשר במסגרת תופעה מזויעה ובלתי נסבלת, מצאו על לא עוול בכפן את מותן מידי בן-זוגן. אימאן הותירה אחריה בת צעירה, אשר בשעת לכתה הייתה בת 9 שנים; (בימים אלה מלאו לה 11 שנים). כן הותירה אימאן מאחוריה משפחה אבלה - הורים ואחים, אשר חייהם לעולם לא יחזרו להיות כשהיו.

תפקידנו שלנו מתמצה בענישתו של מוחמד לבאבידי, בן-זוגה של המנוחה, מי שקיפד את פתיל חייה של אימאן באכזריות בלתי-נתפסת; באלימות חיתית, בקור-רוח מקפיא ובלב שלם.

להלן נתאר את השתלשלות האירועים המזויעה, אשר הובילה לבסוף למותה של המנוחה. אכן, אלמלא הוסכם על דעת הצדדים כי למחלת-הנפש שממנה סובל הנאשם שלפנינו נודע משקל מהותי בפעולותיו ובשחרור עכבותיו, אין כלל ספק שרק עונש אחד היה ראוי להיות מוטל עליו - מאסר עד יומו האחרון; מאסר ללא שחרור; כזה אשר ימנע ממנו ליהנות מאור-יום עד יום אחרון.

דא עקא, שמאחר שהמאשימה שוכנעה, שהנאשם עשה את שעשה במצב שבו הפרעה נפשית חמורה הגבילה את יכולתו במידה ניכרת להימנע מעשיית המעשה, מוגבל בית-המשפט במידת הענישה המרבית הנתונה לו. כידוע, העונש המרבי בכגון דא עומד על 20 שנות מאסר.

עובדות כתב-האישום

להלן יובאו עיקרי העובדות, המסתתרות מאחורי הרשעת הנאשם: הנאשם, כבן 41 שנים, עבד מזה שנים בקצביה שבבעלות משפחתו שבעכו. הנאשם והמנוחה התגוררו כבני-זוג בדירה בעכו. [...]

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי(עציר)

ביום 11.12.18, בשעת בוקר, עזב הנאשם את דירת מגורי בני-הזוג וחזר אליה בשעה 11:07. המנוחה שהתה בשעה זו בדירה. על רקע [...] התפתח דין ודברים בין הנאשם לבין המנוחה. [...]

בשלב זה, גמלה בלב הנאשם ההחלטה להמית את המנוחה. הוא נטל סכין המשמשת לפירוק בשר וניגש אל המנוחה, ששהתה אותה עת בחדר השינה, מתוך כוונה לגרום למותה. הוא חבל בגופה במספר מקומות באמצעות הסכין. הוא חתך את סנטרה, דקר את זרועה ושיסף את גרונה לכל אורכו. המנוחה ניסתה להתגונן, אך לשווא. את המעשים הללו ביצע הנאשם בכוונה תחילה להמית את המנוחה ועשה כן בדם קר, בלא שקדמה לכך התגרות מצדה, לאחר שהכין עצמו ואת הכלי כדי להמיתה.

מותה של המנוחה נבע מפצע חתך עמוק בצווארה, שגרם לקטיעה מלאה של העורק הקרוטידי השמאלי, כמו גם קטיעה מלאה של הקנה והוושט. כן נגרם למנוחה חתך בחוליה הצווארית, שבגינו איבדה כמות דם משמעותית, מה שגרר הלם תת-נפחי.

לאחר המתת המנוחה, עשה הנאשם שורה של פעולות במטרה להרחיק את עצמו מהזירה וממעשה הרצח ולהסתיר את מעורבותו במותה של המנוחה, ואף יצר מצג לפיו היא עודנה בחיים. המעשים הללו נעשו בכוונה למנוע הליך שיפוטי או להכשילו או כדי להביא לידי עיוות דין –

א. בעודו בדירה, הכניס הנאשם את המכנסיים והגרביים שאותם לבש בזמן ביצוע הרצח, וכן את הסכין וחפצים אישיים נוספים, לתוך שקית אשפה. בנוסף, נטל את הטלפון הנייד של המנוחה ועזב את הדירה. סמוך לשעה 11:52, השליך את השקית לפח אשפה בקרבת מקום.

ב. בשעה 11:52 שלח מסרון מהטלפון הנייד של המנוחה לאימה, שתוכנו מזמין את האם להגיע לבית המנוחה.

ג. בסמוך לאחר השעה 11:55, נסע עם חברו, ברכבו של האחרון, לכפר כאבול לרכוש קרמיקה; בשעה 11:59 שלח מסרון מהטלפון הנייד של המנוחה אל הטלפון הנייד שלו "אל תאחר אהובי", ובשעה 12:00 אף שלח מסרון-תגובה ממכשיר הטלפון הנייד שלו, שכלל, בין היתר, צלמית לב.

ד. בשעה 12:03 ביקש מחברו הנ"ל לעצור ליד הקצביה. הוא נכנס לקצביה, יצא ממנה לאחר זמן קצר ואז השליך את הטלפון הנייד של המנוחה לתעלת ניקוז הנמצאת בקרבת מקום.

ה. במהלך הנסיעה לכאבול אמר לחברו שהמנוחה שלחה לו הודעה ובה ביקשה שלא יאחר. ו. במהלך שהייתו בכאבול, שלח לטלפון הנייד של המנוחה תמונות של קרמיקה שהוא כביכול מעוניין לקנות עבורה ואף ביצע רכישה.

ז. בשעה 13:03 ביקש מחברו הנ"ל לנסוע לדיר אל-אסד, באמתלה שלפיה הוא מעוניין לרכוש רהיטים עבור המנוחה. במהלך הנסיעה שוחח הנאשם עם אחותה של המנוחה, אשר הביעה דאגתה לשלומה של המנוחה, שלא הייתה זמינה. הנאשם מסר לאחות את מקום הימצאו והבטיח לבדוק עם המנוחה כשישוב לעכו.

ח. בשעה 13:52 צלצל אל הטלפון הנייד של המנוחה.

ט. סמוך לשעה 14:00, בהגיעם לבניין בו התגוררה המנוחה, הפציר הנאשם בחברו לעלות לדירה לשתות תה, כשהוא יודע שגופתה של המנוחה מוטלת שם. השניים נכנסו לדירה, שם נמצאה גופת המנוחה מוטלת בחדר-השינה. בשלב זה החל הנאשם מתפרע ושובר חפצים בדירה. הנאשם הזעיק את בני

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי(עציר)

משפחתו ואת בני משפחתה של המנוחה. הוא טען בפני הנוכחים בדירה שהבית נפרץ ושרצחו את המנוחה. את זאת טען במטרה להרחיק עצמו מביצוע מעשה הרצח.

סעיפי האישום

- הנאשם הואשם, אפוא, בביצוע העבירות הבאות, כמתחייב מהעובדות המפורטות לעיל -
- א. רצח בכוונה תחילה, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **"חוק העונשין"** או **"החוק"**);
- ב. שיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק העונשין (ריבוי עבירות).

השתלשלות ההליך המשפטי והכרעת-הדין

בתחילה כפר הנאשם באשמה שיוחסה לו והחלה שמיעת ראיות.

חודשים רבים לאחר תחילתו של ההליך זה, הובא לידיעת הסנגור כי הנאשם סובל וסבל ממחלת נפש – סכיזופרניה פרנואידית - מאז היותו נער, ואף היה מטופל כל השנים על ידי גורמים מקצועיים, אם כי במקביל ניהל חיי משפחה ועבד באטלז המשפחתי; הדברים הוסתרו על ידי הנאשם ובני משפחתו הן מהמשטרה, הן מהפסיכיאטרית שבדקה את הנאשם מיד לאחר מעצרו, והן מהסנגור עצמו עד לאותו שלב, כעולה מהודעתו לבית המשפט ומהמסמכים שהוצגו לפניו.

לאחר מכן, ביום 21.10.21, בעקבות חוות דעת פסיכיאטרית של ד"ר יבגני שינקרנקו, שמונה מטעם הפסיכיאטר המחוזי של מחוז חיפה, ועדותו בבית המשפט, הודיעו הצדדים לבית המשפט כי **הגיעו לכלל הסדר-טיעון, שבמסגרתו חזר הנאשם מכפירתו באשמה, והודה בעובדות כתב-האישום כמפורט לעיל. בית-המשפט התבקש לקבוע שמתקיימים בענייננו כל יסודות עבירת הרצח בכוונה תחילה, כמפורט בסעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, בנוסחו עובר לכניסתו לתוקף של תיקון 137 לחוק.**

עוד הודיעו הצדדים לבית-המשפט, שבהתאם להסכמה הדיונית אשר הושגה בינם, **בית-המשפט מתבקש לקבוע שהנאשם ביצע את המעשה במצב בו בשל הפרעה נפשית חמורה, הוגבלה יכולתו להימנע מעשיית המעשה במידה ניכרת, אך לא עד כדי חוסר יכולת של ממש, כאמור בסעיף 34 לחוק העונשין.**

הוסף, כי ראוי לקבוע שחל על הנאשם הדין המקל, הגלום בתיקון 137 לחוק, והמחייב הרשתתו, חלף עבירה של רצח בכוונה תחילה, בעבירה שעניינה **המתה בנסיבות של אחריות מופחתת**, בניגוד לסעיף 301ב(2) לחוק העונשין; מטבע הדברים, התבקשו גם להרשיעו **בריבוי עבירות** של שיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק.

הוסכם בין הצדדים כי המאשימה תעתור לפנינו שנגזור לנאשם עונש מאסר בפועל למשך 23 שנים, וכי ב"כ הנאשם יעתור שנגזור לו עונש בן 19 שנים. הוסכם בין הצדדים כי יעתרו גם להטלת עונש מאסר על-תנאי, וכן כי יוטל על הנאשם **לפצות את בתה של המנוחה (נפגעת העבירה הקטינה) בסך של 258,000 ש"ח. סכום זה הופקד בקופת בית-המשפט טרם הצגת הסדר-הטיעון.**

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי(עציר)

מכאן, לאחר שמיעת עמדת ב"כ נפגעת העבירה, עו"ד בן-חמו, שלפיה המשפחה, בלב כבוד ולא בלי התלבטות, הסכימה לעריכת הסדר הטיעון, ניתנה הכרעת הדין כמפורט לעיל.

ראיות לעניין העונש

ביום 15.12.21 נשמעו ראיות הצדדים לעניין העונש וטיעוניהם. עוד קודם לכן התקבלו בתיק בית-המשפט שני תסקירים בעניינם של נפגעי-העבירה - תסקיר מיום 2.12.21 בעניין אמה של המנוחה ואחיה; ומיום 8.12.21 בעניין בתה הקטינה של המנוחה.

תוכנם של התסקירים הללו כולל פרטים רבים, אשר אין זה נכון שיזכו לאזכור, ולו על-גבי דפי גזר-דין זה, ולפיכך יובאו הדברים בתמצית שבתמצית, כשנר לרגלינו - שמירה על פרטיותם של קרובי המנוחה. [...]

ראיות לעונש מטעם המאשימה

העידה לפנינו אמה של המנוחה, הגב' שהאדה אחמד. שמענו ממנה באורח בלתי-אמצעי על עומק הכאב והצער המלווה אותה מדי יום ביומו, ועל מצבה הנפשי הקשה, המתבטא באובדן הטוב בחיים. כן שמענו ממנה על קשייה הניכרים של בתה של המנוחה, כאשר הטיפול בה מהווה הטעם העיקרי שמוצאת הגב' אחמד להמשך חייה. [...]

ב"כ המאשימה צירפה לתיק הראיות לעניין העונש תצלומים של הדירה בה נמצאה גופת המנוחה (ת/66), המלמדים את עומק הזוועה הניצבת במרכז של הפרשה הנדונה כאן.

כן הוגש לפנינו מטעם ב"כ המאשימה תדפיס מידע פלילי בעניינו של הנאשם. התדפיס לימד, שהוא **הורשע בעברו בביצוע עבירות שונות ואף ריצה מאסר - בשנת 2005 נדון בגין עבירות רכוש; בשנת 2001 נדון בגין עבירות אלימות חמורות ונשא בעונש מאסר בפועל 3 שנים; בשנת 1999 הורשע בעבירות אלימות נוספות ובשנת 1997 נדון והורשע בגין עבירות רכוש.**

הודגש כי במסגרת תיק פ/267/00 של בית-המשפט המחוזי בחיפה הורשע הנאשם בכך שעל רקע קשרי חברות שנרקמו בין אחותו לבין המתלונן באותו מקרה, בהיותו ביחד עם שניים נוספים, דקר את המתלונן באמצעות סכין בחזה וברגל, ובהמשך, לאחר שרדף אחריו, דקרו בגבו ובשאר חלקי גופו. הדקירות גרמו לפציעות חמורות; כמו-כן, היכה את אחותו. בגין כל אלה הורשע הנאשם בעבירות של חבלה ופציעה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין, ותקיפה סתם, לפי סעיף 379 לחוק.

ראיות לעונש מטעם ב"כ הנאשם

הוצגה לפנינו קבלה, אשר לימדה שביום 19.10.21 (עובר להצגת הסדר-הטיעון), הופקד סך של 258,000 ש"ח על-חשבון פיצויים לטובת בתה של המנוחה.

טיעונים לעניין העונש

ב"כ המאשימה -

בטיעון רחב ויסודי עתרה ב"כ המאשימה, עו"ד מאיה חזן-דהאן, שנטיל על הנאשם את העונש המרבי שבטווח הענישה אשר הוצג במסגרת הסדר-הטיעון - 23 שנות מאסר לריצוי בפועל.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי(עציר)

היא עמדה על כך שהסדר-הטיעון נכרת רק לאחר שמיעת מלוא פרשת התביעה וכי בבסיסו ניצבים קשיים הראייתיים אשר עמדו בדרכה של התביעה לסלק את טענות הנאשם ביחס למצבו הפסיכיאטרי עת ביצע את המעשה שאותו ביצע. לטעמה, הסדר הטיעון, על מרכיביו השונים בהיבט סעיף האישום וטווח-הענישה, מאזן באורח סביר בין האינטרס הציבורי לבין הקשיים הראייתיים.

ב"כ המאשימה עמדה על כך, שסעיף החוק בו הורשע הנאשם לבסוף (המתה בנסיבות של אחריות מופחתת) מעניק הקלה משמעותית וניכרת הן במישור התיוג המודבק למבצע מעשה-ההמתה הן במישור העונש המרבי הצמוד לו. לפיכך, לטעמה, די בהקלה זו ואין מקום לגזור עונש נמוך יותר מהעונש המרבי. עונש זה איננו תיאורטי, אלא ממשי וקונקרטי ומביא לידי ביטוי נטילה של חיי-אדם בצורה אכזרית.

לפיכך, עתרה ב"כ המאשימה שנטיל מאסר בן 20 שנים בגין עבירת ההמתה לפי סעיף 301ב(ב)(2) לחוק (עונש המקסימום הקבוע לצדה של עבירה זו), וכי נצבור לכך עונש בן 3 שנים בגין עבירות רבות של שיבוש מהלכי חקירה שבעשייתן הורשע הנאשם.

ב"כ המאשימה עמדה על הערכים החברתיים שבהם פגעו מעשי הנאשם ועל הצורך להלום את הפגיעה הקשה באותם ערכים בענישה הולמת וראויה. גם עבירת שיבוש מהלכי החקירה מחייבת לטעמה ענישה הולמת, ראויה וממצה, בהתחשב באופי העבירות, מספרן וחומרתן.

עוד עמדה ב"כ המאשימה על הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה: התכנון, ההחלטה הנחושה להמית, המניע בעל האופי המחמיר; האכזריות הקשה בה בוצע המעשה והיותו מלווה במאפיינים משפילים ומזלזלים בחיי-אדם. הודגשו בהקשר זה נסיבות ביצוע עבירות השיבוש, שנועדו להעלים מעורבותו באירוע, ואשר כללו שורה ארוכה של פעולות מתוכננות, שכל מטרתן להטעות ולהרחיק חשד מעליו. לפיכך, סבורה המאשימה שנכון למקם את העונש המוטל בגין מעשים אלו גם כן ברף העליון הקבוע בחוק לצדם.

עוד ציינו הנזקים הקשים אשר נגרמו לבתה של המנוחה, לאמה ולבני-משפחתה האחרים, כפי שהדברים באו לידי ביטוי בתסקירי הקורבנות המפורטים לעיל. הוער, כי חלק מבני-המשפחה נחשפו לזירה המזוועה, ושעניין זה מלווה אותם, פוגע ביכולתם לתפקד ופוגע קשות במצב רוחם ובבריאותם הנפשית. ב"כ המאשימה לא התעלמה מהנסיבות מפחיתות החומרה הנקובות בסעיף 40ט לחוק, אך ציינה שאין מקום לשוב ולהקל בדינו של הנאשם בגין מצבו הנפשי של הנאשם, המקרין על הבנתו את הפסול שבמעשיו ועל יכולתו להימנע מלבצע את מעשה העבירה (מעבר להקלה הגלומה בעצם המרת סעיף האישום בסעיף קל יותר).

בכל הנוגע לנסיבותיו האישיות של הנאשם, הוער שבהתחשב בכך, שעברו הפלילי של הנאשם מוכתם וכי מעשיו מלמדים על דפוסי התנהגות אלימים המאפיינים אותו, אין מקום להקלה בדינו. הפרקליטה הוסיפה וציינה שהודאתו החקירתית של הנאשם נמסרה לאחר שתי חקירות וכי במשפטו נשמעה פרשת התביעה כולה. לפיכך, גם בהיבט זה אין מקום, לדבריה, להתחשבות רבה. הודגש, כי מחלת הנפש שממנה סובל הנאשם איננה מצדיקה גם כן הפחתה בעונשו, בשים לב לכך שהוא סירב לקבל טיפול רפואי ואף סירב להתאשפז לצורך קבלת טיפול.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי(עציר)

ב"כ הנאשם

הסנגור המלומד, עו"ד משה גלעד, עמד במסגרת טיעוניו לעניין העונש על כך שהנאשם סובל מסכיזופרניה פרנואידית, מחלה נפשית קשה ומכבידה, מאז גיל צעיר. צוין, כי הוא אמנם מעולם לא אושפז בכפייה, אך ברור שמחלתו עלולה לגרור תגובה חריפה מאד לאירועים, אשר מי שאינו לוקה בנפשו לא יגיב להם בצורה כה חריפה. הסנגור הוסיף וטען כי התנהגותו הרציונלית לכאורה של הנאשם לאחר ביצוע המעשה איננה סותרת כהוא זה את הטענה בדבר מצבו הנפשי הבעייתי.

הסנגור ציין, כי ההסדר הושג על רקע המצב הראייתי, ותוך שכל אחד מהצדדים קנה את הסיכון המשפטי אשר נשקף לו. עוד טען הסנגור, כי בית-המשפט איננו נדרש, במקרה ממין זה, לקבוע מתחמי ענישה, בשים לב לכך שהצדדים הציגו לפניו טווח-ענישה מוסכם הדוק למדי. בכל הנוגע לעבירות שיבוש מהלכי החקירה, טען הסנגור שאין למצוא בהם תחכום רב, בשים לב לכך שאת הפריטים השונים השליך הנאשם במקומות הסמוכים לבית המגורים ולאטליז. הסנגור עמד על כך, שהנאשם מכיר בכאבה האמתי של משפחת המנוחה.

בהתייחסו לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, נמנע הסנגור מלהרחיב בטענה שלפיה זכאי הנאשם בהתחשבות נוספת על רקע קשייו להימנע מביצוע המעשה ולהבין את הפסול שבו (קשיים הבאים לידי ביטוי בסעיף האישום) או על רקע קרבת הנאשם לסייג אי-השפיות, קרבה המגולמת אף היא בסעיף האישום.

עם זאת, סבר הסנגור שאין מקום להיזקק לענישת הנאשם לצורך הרתעתו-שלו או הרתעת הרבים, על רקע מצבו הנפשי של הנאשם ועל רקע העובדה, שלא הוכח כלל ועיקר שקיים סיכוי של ממש שהחמרה בענישתו תשיג את מטרות ההרתעה הללו.

בכל הנוגע לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, עמד הסנגור על כך, שהנאשם נטל אחריות על מעשיו הן בחקירה, הן בפני בית-המשפט, ואף עשה מאמצים על-מנת לתקן ככל הניתן את הנזקים שלהם גרם על ידי כך שפיצה את משפחת המנוחה עוד בטרם הצגת הסדר-הטיעון לפניו.

דברו האחרון של הנאשם

הנאשם ציין, בדבריו באוזניו, שהוא מכיר בכאבה של משפחת המנוחה, וטען, שכמו המנוחה ובני-משפחתה, גם הוא קורבן של הנסיבות. כן פנה אל אמה של המנוחה שנכחה בדיון וביקש את סליחתה באופן אישי.

דיון והכרעה

עמדנו בפתח הכרעת-דין זו, על כך שהיא עוסקת בטרגדיה נוראה, בה קופדו באכזריות חייה של אישה צעירה באורח אכזרי וכמעט בלתי-ניתן לעיכול בידי בן זוגה, אשר לטענתנו אהב אותה אהבה עזה.

אכן, הרשעת הנאשם בעבירה שעניינה המתה בנסיבות של אחריות מופחתת שופכת אור מעט שונה על האירוע.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי(עציר)

נזכיר לקורא את לשונו של סעיף 301ב(2), שלפיו-

301ב.

[...]

(ב) על אף האמור בסעיפים 300 ו-301א, הגורם בכוונה או באדישות למותו של אדם באחת מהנסיבות המפורטות להלן, דינו – מאסר עשרים שנים

(2) המעשה נעשה במצב שבו, בשל הפרעה נפשית חמורה או בשל ליקוי בכושרו השכלי, הוגבלה יכולתו של הנאשם במידה ניכרת, אך לא עד כדי חוסר יכולת של ממש כאמור בסעיף 34 –

(א) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או

(ב) להימנע מעשיית המעשה;

[...]

במובן זה, אם ראייתו המקורית של האירוע הייתה באספקלריה של אכזריות ואלומות בלתי-נתפסת, הרי שהכרה בכך שמעשה ההמתה בוצע כאשר עושה המעשה סבל מהפרעה נפשית חמורה, אשר הגבילה במידה ניכרת את יכולתו להימנע מעשיית המעשה, מקהה במידת-מה את עוקצו של המעשה.

להסרת ספק, אין היא מקהה ולו כמלוא הנימה את כאבה של משפחתה של המנוחה; את תחושת האובדן והאבל של בתה, של אמה, של אביה, של אחיותיה ושל אחיה; אין היא יכולה לעולם לעמעם את התחושה הקשה שלכדתה של המנוחה היה חסר תכלית, חסר כל הצדקה, בגרם מוות מיותר וקיפוד פתיל חייה של אישה צעירה וחיונית, עליזה ומלאה שמחת-חיים, באחת ובלי סיבה.

הסיטואציה הזו מקשה מאד על גזירת דינו של ממיתה של המנוחה, הנאשם שלפנינו.

אכן, עניין לנו באדם הלקוי בנפשו, אדם הסובל מהפרעת אישיות חמורה; אכן, את המעשה ביצע כאשר יכולתו להימנע מלבצע את המעשה האכזרי והמרושע נפגעה באורח ניכר. דא עקא, תוצאת-מעשיו נוראה. הוא בר-עונשין בגין המעשה. עם זאת, הדין מורה כי יש להתחשב בליקויו הנפשי עת גוזרים את דינו.

הצדדים הקלו במידה רבה את מלאכתנו בבואנו לגזור את עונשו של הנאשם. הסדר-הטיעון אשר נכרת בינם כלל טווח ענישה מוצע, אשר שיקף את הערכתם המשותפת של האיזון הנכון בין השיקולים הנוגדים הנ"ל: חומרת העבירה ותוצאותיה הקשות, לעומת מידת אשמו (המופחתת) של הנאשם על רקע ליקויו הנפשי.

משהוצג לפנינו טווח ענישה מוסכם, הנע בין 19 לבין 23 שנות מאסר (כעונש כולל בגין העבירות כולן), הביעו, למעשה, הצדדים דעתם, שעונשו של הנאשם שלפנינו צריך שימוקם סמוך לקצה העליון של העונש הקבוע לסעיף העבירה שיוחס לו בהקשר לעבירה העיקרית אשר יוחסה לו - עבירת המתתה של המנוחה. כזכור, לצדו של סעיף 301ב(2) לחוק העונשין קבוע עונש מרבי בן 20 שנות מאסר, בעוד לצדה של העבירה שעניינה שיבוש מהלכי חקירה, לפי סעיף 244 לחוק העונשין, קבוע עונש מרבי בן שלוש שנות מאסר (כאשר במקרה דנן עסקין בריבוי עבירות שעניינן שיבוש מהלכי חקירה).

מחלוקת ניצתה בין הצדדים לפנינו ביחס לשאלה הבאה - האם עת מרשיעים בעבירה לפי סעיף זה יש מקום "ליהנות" את הנאשם גם מההקלה הנובעת מהנסיבות המנויות בסעיפים קטנים (6), (7) או (9) שבסעיף 40ט

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי (עציר)

של חוק העונשין שעניינם (בהתאמה) - "יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, לרבות בשל גילו"; יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות של נפגע העבירה; "הקרבה לסייג לאחריות פלילית כאמור בסימן ב' לפרק ה'1".

הבהרנו לצדדים, שבמקרה שלפנינו, בשים לב לטווח-הענישה המוסכם אשר הוצג לפנינו, אין הכרח להכריע במחלוקת זו. לפיכך, הם הותירו את פתרונה לעת מוצא.

נסתפק באמירה שלפיה, בנסיבות רגילות, מקום בו אדם סובל מליקוי נפשי משמעותי, כזה אשר פגע במידת ניכרת ביכולתו להימנע מביצוע המעשה (או להבין את הפסול שבמעשה), דומה שההקלה הנובעת מההיבט הפסיכיאטרי אכן מתמצה בעונש המרבי אשר נקבע לצד העבירה. משמע, המחוקק שקלל את הפגיעה ביכולתו של הנאשם להבין את הפסול במעשיו ולהימנע מלבצעם, כמו גם את קרבת המעשה לנסיבות בהן חל הסייג לאחריות פלילית שעניינו אי-שפיות הדעת, בקבעו רף ענישה מרבי נמוך יותר מזה הקבוע לצד עבירות הרצח למיניהן: מאסר עולם (חובה או שאינו חובה).

מכאן, שככלל, בבוא בית-המשפט לגזור עונשו של המורשע בביצוע עבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת (על רקע נפשי), ברי כי ניתן לשקלל את הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה, המנויות בסעיף 40ט לחוק, למעט אלו המנויות בס"ק (6), (7) ו-(9) (בהקשרה של עבירה ספציפית זו ולא אחרת).

נפנה כעת מן הכלל אל הפרט ונחל במלאכת קביעת עונשו של הנאשם כאן. **ייאמר מיד, סברנו שהסדר הטיעון אשר הוצג לפנינו בעניינו של הנאשם הוא סביר והגיוני ואינו פוגע כהוא זה באינטרס הציבורי, המחייב הטלת ענישה הולמת על מי שנוטל חיי זולתו במכוון.** הנחינו עצמנו בכללים שנקבעו בעניין זה בהלכת פלוני (ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 24, ניתן ביום 25.12.02), שלפיהם –

"בהיעדר פגם או פסול בהודיה שניתנה במסגרת הסדר טיעון ירשיע בית-המשפט את הנאשם על-פי הודייתו ויגזור את עונשו. בהתקיים איזון ראוי בין האינטרס הציבורי הפרטני והאינטרס הציבורי הרחב שהתביעה מייצגת, מצד אחד, לבין טובת ההנאה שניתנה לנאשם מצד אחר, יכבד בית-המשפט את הסדר הטיעון. בית-המשפט ישווה לנגד עיניו, בין היתר, את המגמה העקרונית לעידוד הסדרי טיעון. בנסיבות שבהן יראה לדחות את הסדר הטיעון, יגזור בית-המשפט עונש שהיה גוזר אילו היה בא לפניו הסדר טיעון שקול ומאוזן. מן הראוי הוא שגם לאחר דחיית הסדר הטיעון יתחשב בית - המשפט כשיקול לקולה בעובדה שהנאשם הודה בעקבות הסדר טיעון, כך שהעונש אשר יטיל לא יחרוג במידה קיצונית ובלתי פרופורציונית מהעונש שהצדדים הסכימו עליו..."

מצאנו כי אין כל הצדקה לסטות לחומרה מרף הענישה המוצע. הדברים נכונים בפרט בשים לב לכך שלפי הצהרת ב"כ המאשימה, **קשיים ראיתיים** אשר חצצו בינה לבין הרשעתו של הנאשם בעבירה בה הואשם: רצח בכוונה תחילה, עמדו ביסוד שיקוליה להיקשר בהסדר הטיעון, על כל מרכיביו.

לא זו אף זו, במקרה שלפנינו, **טווח הענישה המוצע (לפחות הרף העליון שבו) קרוב מאד, אם לא משתווה ממש, לעונש המרבי הנקוב בחוק לצד העבירות שבביצוען הורשע הנאשם. משכך, אין כלל מקום לבחון את השאלה אם יש בו כדי לחטוא לאינטרס הציבור.**

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי(עציר)

נשאלת השאלה, האם נכון במקרה שכזה, שבו במסגרת הסדר-טיעון מוצג לפנינו טווח-ענישה מוסכם, טווח הדוק למדי, אשר לדעת שני הצדדים מבטא נכונה את מכלול ההיבטים לחומרה ולקולה של הפרשה הנדונה כאן, יש לקבוע מתחם ענישה, כמצוות סימן א'1 בפרק ו' בחוק העונשין, שמא יש מקום להימנע מעשות כן.

באחרונה (28.11.21) קבע בית-המשפט העליון, במסגרת ע"פ 6197/20 **מדינת ישראל נ' גולאני**, מפי כב' השופט יוסף אלרון (ובהסכמת השופטים קרא ופוגלמן), כלל ברור: במקרה שקיים הסדר-טיעון בין הצדדים לטווח ענישה, שהוא תוצאה של כוח המיקוח בינם, **על בית-המשפט לבחון אם מתחם הענישה מהווה קביעה נורמטיבית בדבר האיזון הראוי שנקבע על ידי המחוקק**. נקבע - לא רק שבית-המשפט אינו כבול להסכמת הצדדים בעת קביעת מתחם הענישה, אלא ראוי כי יקבע מתחם זה בנפרד מהסכמות אלו, וזאת כדי לאפשר את בחינת הסדר הטיעון לאור העונש ההולם בנסיבות העניין.

קביעה זו איננה אלא המשך הגיוני של קביעות בית-המשפט העליון במסגרת ע"פ 6943/16 **גלקין נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 28.1.18) **כי מקום בו טווח הענישה המצוי בהסדר הטיעון אינו נופל מחוץ למתחם הענישה, אין זה נכון או ראוי להרחיב בקביעת המתחם. צוין שם, שהדיון הנדרש בכגון דא אינו נסוב סביב דחיית ההסדר, אלא סביב כימות העונש הסופי בתוך הטווח שנקבע**. המצב שונה עת עוסקים ב"מקרים קשים יותר", בהם בית-המשפט שוקל, על-פי הלכת פלוני (הנ"ל), האם להתערב בהסדר-הטיעון.

דברים דומים נאמרו במסגרת ע"פ 1548/18 **נתנאל נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 28.11.2018). **מיצוי ההלכה הפסוקה בעניין זה מלמד, אפוא, שעל בית-משפט שמוצג לפניו הסדר-טווחים, לקבוע מתחם ענישה הולם לפי כללי תיקון 113 לחוק לצורך בחינת השאלה אם הסדר-הטיעון ראוי לכיבוד**, שמא אינטרס הציבור מחייב לסטות הימנו (לחומרה). ככל שהעונש המוצע בהסדר-הטיעון (ובפרט הרף העליון המוצע) אינו סוטה ממתחם העונש ההולם, ולפיכך אינו מחייב החמרה בשל היותו חוטא לאינטרס הציבור, ימשיך בית-המשפט ויקבע מה העונש הראוי להיות מוטל בתוככי הטווח המוצע, בשים לב לשיקולים המקובלים בכגון דא, דהיינו הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה והללו שאינן קשורות בביצוע העבירה.

ואילו אנו נוסיף ונאמר, כהמשכה ההגיוני של ההלכה הנ"ל, שיהיו מקרים שבהם מכלול הנסיבות ילמד הוא עצמו על כך שטווח הענישה שבהסדר הטיעון אינו חורג ממתחם הענישה הראוי להיקבע בהתאם לכללי תיקון 113 לחוק.

יוער בהקשר זה, כי מעיון בפסיקה עולה, כי מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות שעניינן המתה בנסיבות של אחריות מופחתת לפי סעיף 301ב(2) לחוק העונשין, טרם התגבשה לכלל תמונה ברורה. נזכיר, כי בכל הנוגע לעבירות ההמתה, המעבר ממודל של ענישה מופחתת למודל של אחריות מופחתת, הציב (עד כה, למיטב ידיעתנו) אל פתחו של בית המשפט העליון מקרים שבמסגרתם הופחת העונש שהוטל בעבר (בהתאם למודל הענישה המופחתת) לעונש המקסימום בעבירה לפי סעיף 301ב(2) - 20 שנות מאסר לריצוי בפועל (ראו למשל, על רקע מחלוקת שנסבה סביב אופן החלתו של סעיף 5(ב) לחוק העונשין - ע"פ 3568/20 **עשור נ' מדינת ישראל**, ניתן ביום 20.1.21). משאלו הם פני הדברים, ברי, כי אין ניתן לגזור גזירה שווה ממקרי עבר שעניינם בענישה מופחתת, לפי סעיף 300א לחוק העונשין (שבוטל), שכן במסגרתם של אלו הוטלו, בין היתר, בנסיבות דומות, עונשים העולים על 20 שנות מאסר לריצוי בפועל.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי(עציר)

ואכן, במקרה שלפנינו, טווח הענישה המוצע קרוב מאד, אם לא משתווה ממש, לעונש המרבי הנקוב בחוק לצד העבירות שבביצוען הורשע הנאשם;

עיקרן של **נסיבות ביצוע עבירת ההמתה בנסיבות של אחריות מופחתת**, מגולמות, כאמור לעיל, במסגרת יסודות העבירה שבגינה הורשע הנאשם דכאן;

וכן מוסכם על דעת הצדדים (ובצדק לטעמנו), בשים לב למבחן "הקשר ההדוק" (ראו: ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' **מדינת ישראל**, מפי כב' השופטת ברק-ארז) שיש לראות במכלול "אירוע אחד", כמשמעו של מונח זה בסעיף 40ג בחוק העונשין, כך שזה כולל בחובו את **ריבוי עבירות השיבוש**, לפי סעיף 244 לחוק, שנועדו להעלים, **בעורמה רבה יש לומר**, את מעורבותו של הנאשם באירוע, ואשר כללו שורה ארוכה של פעולות מתוכננות, שכל מטרתן היה להטעות ולהרחיק חשד מעליו.

ניתן אפוא, לקבוע, בוודאות, שטווח הענישה המצוי בהסדר הטיעון אינו נופל מחוץ למתחם הענישה.

ודוק, אילו היה משורטט (במנותק מהסדר הטיעון ומטווח הענישה המוצע) מתחם עונש ההולם את האירוע הנ"ל **הרי שהרף העליון שבו היה זהה למתחם זה**. מכאן, שלא נותר לנו, אפוא, אלא לקבוע מהו העונש הראוי להיות מוטל על הנאשם, בשים לב לנסיבותיו האישיות.

נעיר, כי הערכים החברתיים שבהם פגעו מעשיו של הנאשם (קדושת החיים, זכותה של המנוחה לשלמות גופה, האוטונומיה האישית שלה וכן הצורך לשמר את שלטון החוק ואת טוהר החקירה), ומידת הפגיעה בהם, באו לידי ביטוי בקביעת מתחם העונש ההולם. גם הנסיבות המחמירות הקשורות בביצוע העבירות (התכנון, הנזק שנגרם, המניע בעל האופי המחמיר, האכזריות, האלימות וההתעללות, כמו גם ניצול הכוח העודף של הנאשם, מעמדו ויחסיו עם המנוחה) ניטלו בחשבון בקביעת המתחם כמפורט לעיל.

הנסיבות אשר אינן קשורות לביצוע העבירה הן, אפוא, אלה שיכריעו את הכף - הנאשם הודה במעשה בשלבים מאוחרים יחסים של החקירה; הוא הודה באשמה שיוחסה לו לאחר שמיעת חלק מפרשת הראיות (אף כי אין ראוי לזקוף עניין זה לחובתו, בשים לב לשינוי המשמעותי שחל בסעיף האישום במסגרת הסדר-הטיעון); הוא פיצה את משפחת המנוחה עוד בטרם הצגת הסדר-הטיעון לפנינו. עם זאת, **עברו הפלילי רחוק מלהיות נקי וכולל עבירות אלימות חמורות שבגינן הוא ריצה עונש מאסר משמעותי**. [...]

בהתחשב בכל הנתונים הללו, ובשים לב לנימוקי הסדר-הטיעון ופרטיו, מצאנו לאמץ את הסדר הטיעון, כך שלמעשה מושת על הנאשם **עונש כולל** לאירוע (ראו לעניין זה: סעיף 40ג(א) לחוק), הטומן בחובו, בגין העבירה שעניינה המתה בנסיבות של אחריות מופחתת - **19 שנות מאסר לריצוי בפועל**, ובגין **ריבוי עבירות** של שיבוש מהלכי חקירה - **שנתיים** מאסר לריצוי בפועל.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 19-01-33993 מדינת ישראל נ' לבאבידי(עציר)

סוף דבר

יוצא, אפוא, כי מוטלים על הנאשם העונשים כדלהלן -

(א) 21 שנות מאסר לריצוי בפועל מיום מעצרו;

(ב) 12 חודשי מאסר על-תנאי שלא יעבור במשך 3 שנים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג פשע.

(ג) 6 חודשי מאסר על-תנאי שלא יעבור במשך 3 שנים עבירה שיש בה יסוד של פגיעה בטוהר החקירה או הליך שיפוטי.

(ד) פיצויים בסך של 258,000 ש"ח, אשר ישולמו לטובת בתה הקטינה של המנוחה. **סכום זה הופקד בקופת בית-המשפט ויועבר לחשבון נאמנות שייפתח על שם הקטינה**, על ידי סבתה מצד אמה, המשמשת כיום אפוטרופסית זמנית של הקטינה.

הכספים יופקדו לחשבון חסכון שיאושר על ידי בית המשפט, והקטינה תהיה זכאית לקבלם על פירותיהם עם הגיעה לבגרות; לאחר סיומו של ההליך הפלילי, תוגש כל בקשה להוצאת כספים עבור הקטינה לבית משפט לענייני משפחה.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, כ"ב שבט תשפ"ב, 24 ינואר 2022, במעמד ב"כ הצדדים והנאשם.

ע. קוטון, שופט

א. לוי, שופט

ד. סלע, סגנית הנשיא
[אב"ד]